K. H. Mácha, Marinka

Byl to malý, nízký domek v ouzké, zábradlím přepažené uličce, v kterou po malém kopečku vyšlapaná cestička vedla. Hluboká, široká strouha táhla se uličkou před tím domkem a jednotlivé prkno sloužilo, jako zdvihací most v pevný hrad, za přechod v nízká dvírka jeho. Přespříč uličky od toho domku k jinému, jemu podobnému na protější straně byl provaz natažen a parné slunce hrálo po rozvěšeném na něm prádle, které však již velmi sešlé bylo.

Několik uličníků spouštělo jednoho z druhů svých, na provaze jako závaží se houpajícího, v hlubokou strouhu pro mič, který jim opodál hrajícím do ní byl zapadl. Vtom z domku toho vystoupila polonahá ženština, jedinou sukni přes rozhrnutou košili a na hlavě plachetku proti slunci zavázanou majíc; i spatřivši, jak hlučný sbor naději její v hlubokou strouhu vpouští, hnala se po ouzké lávce, nerázným hrozíc koštětem dobyvatelům pokladu svého, kteří blízké, ne sice hromo-, ale přece bití uhlídavše, na outěk se dali, nešťastné závaží v strouhu pustivše, které ihned až po krk v strouze se pohroužilo.

Rozlícená matka naději svou, pro lepší zdar pohnojenou, jako psíka na provaze vysmejkla, a za hromosvod elekteričnosti své jej považujíc, co Jupiter druhý blesky svými do něho mlátila, až kolem stříkajecí z něho bláto vyvěšené prádlo jí nečistě vybílilo. Posléze se nebohému hromosvodu přece zdařilo utrhnouti se, který ihned dosáhnuté svobody ne zle užívaje do řeky pospíchal. – Utichlé jsem se doptával po příbytku dívčiny mně píšící a maně jsem nalezl v ní matku její, která právě poblátěného bratříčka mého přes noc utvořeného ideálu vybivši, nemohla pochopiti, proč by takovýto pán, kterého pro neobyčejný oděv za cizince držela, se po té, jak se s důmyslným usmáním vyjádřila, nedochcíplé děvce doptával. Nehrubě s takovou odpovědí spokojený kráčel jsem po houpajícím se prknu v nízký domek a brzo se na lehké klepání moje u malých dveří jemné „Vstupte" ozvalo.

Stál jsem v malém pokojíku. Na měkkém sedadle, s hlavou v ruku opřenou, seděla ona. Ano, to byla ona! – to byla Marinka! – Kdo viděl Goethovu Mignonu od Schadowa malovanou? – Tak byla Marinka, rovně tak! – a jména Marinka i Mignon hrála na neurčitých pyskách mojich, kterým bych ji z jmen těchto měl pojmenovati. Já neviděl nic kolem sebe než ji; – tak byla se mi zjevila ve snách mých, tak žila v duchu mém; tak jsem uvykl ji milovati v obraze Mignony.

Černé, prosté vlasy padaly v těžkých kadeřích kolem bledého, vyzáblého obličeje, který znak veliké krásy nesl, na bílý čistý šat, jenž nahoře až ke krku zapjat, dole až k malé lehounké nožce dosahoval, vysokou, štíhlou jevě postavu. Černý opasek svíral outlé tělo a černá sponka přepínala krásné, vysoké bílé čelo. Nic ale nedosáhlo krásy plamenných černých, hluboko pod čelem ležících očí; ten výraz smutku a touhy žádné péro nenaznačí.

K. H. Mácha, Pouť krkonošská

Byla chladná noc; ouzkou mezi horami rozsedlinou ubíral se poutník mdlým krokem z hor. Naproti němu v celé své vysokosti stála Sněžka, na vrcholku jejím sněhokrytém stál teď jen osamělý kříž; ouplný měsíc zrovna přes něj přehlížel v rozsedlinu, takže se zdál křížem ve čtyry stejné kusy rozdělen býti. „Dobrou noc, dobrou noc!" šeptal umdlelý poutník hlasem slabým. – Co ztracený papršlek Lůny zdála se před ním vznášeti bledá postava ženská; mrtvé oko upřené bylo vzhůru ku kříži, tvář její křídobílá, pysky zesinalé budily hrůzu; a ztuhlá sněhobílá ruka neustále vzhůru prstem nataženým ukazující stkvěla se v papršlku měsičném; zdaliž však ku kříži neb na měsíc ukazovala, nebylo lze rozhodnouti. Vtom obešel poutník skalinu a Sněžka zmizela ze zraků jeho; – postava ta víc a více se měnila, až posléze šedý starec kráčel před ním; dlouhé šedé vlasy padaly okolo mrtvého obličeje a mísily se s bílou pod pás dosahující bradou. Ve vlasy jeho vpletený byl věnec z bílých a červených růží. Při nohou jeho se pěnila řeka padající z vysoké skály nad ním, v bílé pěně rozevřený stál černý vchod a v tento ukazovala ruka starcova. Poutník pohlédl sám na sebe, a strašně byl proměněn, i jemu padaly šedé vlasy okolo vysokého vraskovitého čela po dutých lících a mísily se s bílou pod pás dosahující bradou; smutně hleděl ve tmavý průchod; – za ním planulo zoře; – ještě jednou se chtěl ohlédnouti k růžobarevným červánkům ozlacujícím stezku přešlou; než bouřlivý, hlučně a hrůzně lkající vichr mluvil k němu z končin těch slovy tajemnými a moc neznámá tiskla ho vpřed, touha nevyslovná táhla jej za sebou v neznámou zemi stezkou neznámou. – Poutník nasledoval starce v temný průchod.

Krásné jitro vzešlo nad hlubokým dolem na východu hor Krkonošských. Tmavé jedle a borovice stály po horách v oděvu rosném, z vysoké skály padala řeka ve vymletou hlubinu, zčeřená v bílé pěny; kde však tišeji odplývala, byly vody její čisté a jasné, hlubina její zelenala se co lučiny zjara. V hlubinách těchto dřímal poutník, hlučný spád vody uzpíval jej v nejtišší sen, a vlny říčné táhly teď nad ním co zvučné lkání zvonů večerních tichou krajinou svůj řad, však již neuváděly co druhdy zvonů zvuk v ducha poutníkova minulé dny.

K. H. Mácha, Cikáni

Stezka tato vedla mezi písčitými skalami, které taktéž jako by lebkami a hnáty byly poseté, vzhůru výš a výše až nahoře do hustého lesa. Při lebkách stěn těchto chvělo se buď zelené křoví co péra na přilbici, buď červenavé kvítí, Panny slzy zvané, věnčilo lysé lebky.

Pěšina tato málo byla ušlapána, znamení, že málokdo se osmělil tuto stezku voliti, obzvláště v noci se žádný stezkou touto přes kostnicí kámen lézti neopovážil, a každý raději širokou pěšinou dolem více než půl hodiny si zašel. Šla totiž o tomto místě pověsť, že po této ouzké pěšině mezi vysokými, lebkami a hnáty posetými stěnami straší; drkotající lebky a hnáty že se pohybují na svých místech, a kdo zde bílou postavu spatří, toho že brzká očekává smrt.

K. H. Mácha, Cikáni

„Jak sem přicházíš?" táže se kvapně cikán.
„Tobě vstříc jsem vyšla!" odpovídá Lea.
***Cikán:* „Dnes? – právě dnes? – proč ne jindy?"**
***Lea:* „Nevěděla jsem nikdy, kterou se budeš vraceti cestou. Včera jsi pravil –"**
***Cikán:* „Ó výborně! tak mě nezklameš! Leo! – – (velmi bolestně) Leo! Proč jsi lhala mě milovati, proč jsi mne nenechala jíti v šírý svět? – Byl bych nepoznal blaženosti, po kterétě nadarmo dychtiti budu! –"**
***Lea:* „Opět tě sen tvůj –"**
***Cikán* (divoce):. „Nemáš mi nic říci? v ničemž mě za odpuštění prositi? v ničemž!? –"**
***Lea:* „Já nevím –"**
***Cikán:* „Nic nevíš? – Opravdu? –"**
***Lea* (žalostivě): „Nic!"**
***Cikán:* „Leo! (divěji) Leo! nic nevíš?"**
***Lea:* „Opět tě –"**

Teď cikánova divokost nejvyššího dosáhla stupně. Pevně chopiv Leu za ruku, divoce se třpytícíma očima hleděl v ubledlou jí tvář a na celém těle se třesa dutým volal hlasem: „Ó, rci jen, že jsi mě tak časně neočekávala, –přiznej se! – Leo, kdo byl onen ve skvostném mysliveckém oděvu, bílé péro houpalo se mu na zeleném klobouku. Černé vousy –"

Lea, ač již více takových prudkostí jeho výrazů byla svědkem, náramnou hrůzou se chvěla a velké slzy se jí lily po bledé tváři.

K. H. Mácha, Cikáni

Starý dub se zdál v temnu tomto příšerná co postava seděti uprostřed pusté planiny a zdvíhajícím se vichrem pohybovaly se nejdelší jeho dvě větve k východu, co daleko sahající ruce. Smutná skučela vichřice mezi kostničími stěnami přes kostnicí kámen a mladé křoviny se houpaly, co temné chochole bílých přilbic, po kamenných lebkách. Chechtající se bláznivá seděla pod houpajícími se větvemi ve vydutině starého dubu v hluboké tmě. Strašlivý obličej v kůře dubu svítil shnilýma očima temnou nocí. Ona však ustavičně temné kletby šeptala a daleký hrom burácel zhluboka v strašlivá kletby její slova. Časem osvítil bledý blesk mdle šírou prostoru, takže jen z polovice starý dub, kostnicí kámen a vůkolí jeho byly vidět, – a vždy opět černější a černější se sevřela noc.

J. K. Tyl, Fidlovačka

Kde domov můj,
kde domov můj?
Voda hučí po lučinách,
bory šumí po skalinách,
v sadě skví se jara květ,
zemský ráj to na pohled!
A to je ta krásná země,
země česká, domov můj,
země česká, domov můj!

Kde domov můj,
kde domov můj?
V kraji znáš-li Bohu milém,
duše útlé v těle čilém,
mysl jasnou, vznik a zdar,
a tu sílu vzdoru zmar?
To je Čechů slavné plémě,
mezi Čechy domov můj,
mezi Čechy domov můj!